

บทที่ 2

ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับฝิ่นในประเทศไทยและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากฝิ่น

ฝิ่น เป็นสารเสพติดชนิดหนึ่งที่มีความร้ายแรง และเป็นต้นกำเนิดให้เกิดสารเสพติดชนิดอื่น ๆ จากการนำไปสังเคราะห์อีกต่อหนึ่ง สารสังเคราะห์ที่ได้ใหม่ซึ่งได้แก่ มอร์ฟินและเฮโรอีน จะมีฤทธิ์ทางยารุนแรงกว่าฝิ่นหลายเท่าตัว การขจัดปัญหาการแพร่ระบาดของมอร์ฟินและเฮโรอีนให้หมดไป นอกจากจะมีการปราบปรามผู้ลักลอบค้าแล้ว อีกส่วนหนึ่งเป็นการกำจัดไปถึงต้นตอของปัญหา คือกำจัดแหล่งวัตถุดิบที่จะนำมาแปรรูปเป็นเฮโรอีน แหล่งวัตถุดิบดังกล่าวคือฝิ่น ซึ่งยังคงมีการลักลอบผลิตกันอย่างผิดกฎหมายในหลายส่วนของโลก และส่วนหนึ่งนั้นก็เป็นอาณาบริเวณที่รวมเอาพื้นที่สูงในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยเข้าไปด้วย

การลดการผลิตฝิ่นนั้น เป็นการแก้ปัญหาคาระบาดของเฮโรอีนได้โดยตรง ในการศึกษาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ก็ได้ให้ความสนใจในแนวทางที่จะลดการผลิตฝิ่นดังกล่าวโดยการส่งเสริมให้ชาวเขาปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน แต่ก่อนจะเข้าถึงแนวทางดังกล่าว นั้น จะเสนอข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับฝิ่นในประเทศไทยให้ทราบก่อนดังต่อไปนี้คือ

1. ฝิ่นและลักษณะของฝิ่น¹

ฝิ่น เป็นพืชล้มลุกที่มีการปลูกในช่วงเวลาสั้น คือนับตั้งแต่เริ่มปลูกจนกระทั่งถึงช่วงเวลาเก็บเกี่ยว จะใช้เวลาทั้งสิ้นประมาณ 6 เดือนเป็นอย่างมาก ต้นฝิ่นมีขนาดความสูงโดยเฉลี่ยประมาณ 50-105 ซม. ลักษณะของต้นเป็นไม้ชูช่อสูง ต้นและใบสีเขียว เมื่อสังเกตุโดยละเอียดจะพบสีน้ำเงินจาง ๆ ปนอยู่ด้วย ในทางพฤกษศาสตร์ ฝิ่นมีชื่อว่า *Papaver Somniferum* จัดอยู่ในตระกูล *Papaveraceae* คำว่า *Somniferum* เป็นภาษาละติน *Somni* แปลว่า "หลับ" *Ferum* แปลว่า "ทำให้" รวมความแล้วจึงหมายความว่า "ทำให้หลับ" ซึ่งเป็นฤทธิ์ของส่วนที่เป็นน้ำยางที่กรี๊ดได้จากผลฝิ่น และมีชื่อในภาษาอังกฤษว่า *Opium* มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก ซึ่งหมายถึงน้ำจากลูกไม้ ทั้งนี้ เพราะว่า ฝิ่นได้มาจากน้ำยางของผลฝิ่น (*Poppy Capsule*)

¹สำนักนายกรัชมงคลี สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
รายงานการสำรวจฝิ่นประจำปี 2522-2523 (กรุงเทพฯ: ชนประดิษฐ์การพิมพ์, 2523) หน้า 39.

ฝิ่นเป็นพืชใบเลี้ยงคู่ ลักษณะของใบเป็นใบเดี่ยว ขอบใบหยักคล้ายใบพิศภาค แต่มีรอยหยักหรือแฉกมากกว่าใบลิ้นและมนกว่า ก้านโคนใบแคบและจะขยายกว้างตอนปลาย ความยาวประมาณ 10-15 ซม. มีก้านดอกยาวชูสูง ขนาดของดอกใหญ่ประกอบด้วยสีหลายสี กลีบดอกมี 4 กลีบ พร้อมกลีบรองรับดอกอีก 2 กลีบ สีของดอกมีหลายสี เช่น แดง ชมพู ขาว ม่วง และแดงปนขาว กลีบดอกและกลีบรองดอกจะขมอมบางและร่วงง่าย ภายในดอกจะมีรังไข่ขนาดใหญ่ชูสูงขึ้นมา ซึ่งต่อไปจะเจริญเติบโตเป็นผลฝิ่น ผลฝิ่นนี้จะกรีดเอาหน้ายางได้ก็ต่อเมื่อผลเกือบจะแก่ หรือเมื่อสังเกตว่า กลีบดอกและเกสรตัวผู้ร่วงหมด หรือเมื่อมีรังไข่ดูจะรู้สึกแข็ง ๆ ไม่หยุ่นมือจนเกินไป จึงเริ่มทำการกรีดเพื่อให้ได้ยางฝิ่นหรือฝิ่นดิบ โดยจะต้องรีบทำก่อนที่ผลฝิ่นจะเจริญเติบโตจนกลายเป็นสีเหลืองและแห้งเกินไป

2. พื้นที่ปลูกฝิ่นและผลผลิตฝิ่นในประเทศไทย

การปลูกฝิ่นในประเทศไทยมีการปลูกกันมากในบริเวณภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่บริเวณจังหวัดน่านขึ้นไปจนถึงจังหวัดเชียงราย ตี๋ดหมแดนลาวและพม่า บริเวณที่ปลูกฝิ่นได้ตี๋ดมากคือ บริเวณที่มีความสูงตั้งแต่ 3,000 ฟุตขึ้นไป ซึ่งเป็นบริเวณที่อยู่อาศัยของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ อันได้แก่ เย้า ลีซอ มูเซอ แม้วและกะเหรี่ยง² ใน พ.ศ. 2522-2523 ชาวเขาเหล่านี้จำนวน 267 หมู่บ้าน จากจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 1,456 หมู่บ้าน ในพื้นที่ 4 จังหวัดภาคเหนือคือ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และพะเยา ล้วนเป็นหมู่บ้านที่ทำการปลูกฝิ่น³

สำหรับพื้นที่ปลูกฝิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน ได้มีหน่วยงานทำการสำรวจกันหลายหน่วยงาน และต่างระยะเวลากัน โดยหน่วยงาน United Nations for Drug Abuse Control ได้ทำการสำรวจใน พ.ศ. 2508-2509 พบว่ามีพื้นที่ปลูกฝิ่นทั้งสิ้น 112,000 ไร่ เป็นจำนวนผลผลิตเท่ากับ 145.6 ตัน และสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้สำรวจ พ.ศ. 2525-2526 พบว่ามีพื้นที่ทั้งสิ้น 34,168 ไร่ เป็นจำนวนผลผลิตเท่ากับ 33 ตัน ดังตารางที่ 2-1

²วิทย์ เทียงบูรณธรรม, ฝิ่นสู่เฮโรอีน (กรุงเทพฯ: แพรวพิทยา, 2521) หน้า 14.

³สำนักนายกรัฐมนตรื, รายงานการสำรวจฝิ่น ปี 2522-2523, อ้างแล้ว, หน้า 36.

ตาราง 2-1

แสดงพื้นที่ปลูกฝิ่นและผลผลิตฝิ่นจากการสำรวจของหน่วยงานต่าง ๆ

ปี	พื้นที่ปลูกฝิ่น (ไร่)	ผลผลิตฝิ่น (ตัน)	หน่วยงานที่ทำการสำรวจ
พ.ศ. 2508-2509	112,000	145.6	United Nations For Drug Abuse Control
พ.ศ. 2518-2519	63,123	68	กรมประชาสงเคราะห์
พ.ศ. 2524-2525	46,196	57	} สำนักงานป้องกันและปราบ ปรามยาเสพติด
พ.ศ. 2525-2526	34,168	33	

ที่มา: กองควบคุมพืชเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

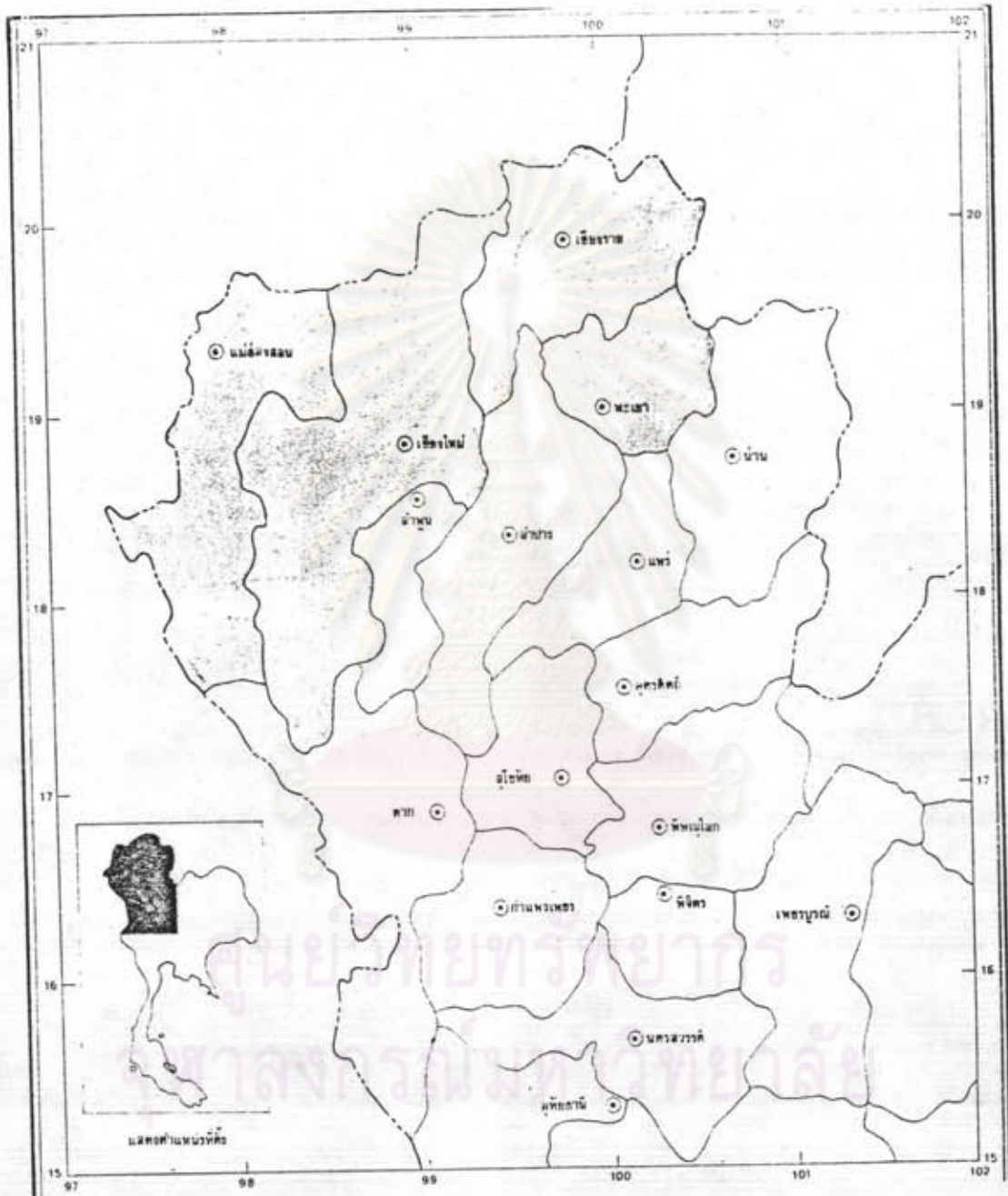
อาณาบริเวณปลูกฝิ่นที่สำคัญอยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และพะเยา เฉพาะ 4 จังหวัดนี้ มีพื้นที่ปลูกฝิ่นสำรวจใน พ.ศ. 2522-2523 รวมกันทั้งสิ้นกว่า 26,440 ไร่ โดยจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกฝิ่นมากที่สุดคือ 11,484 ไร่ ซึ่งเกือบเท่ากับครึ่งหนึ่งของพื้นที่ปลูกฝิ่นของทั้ง 4 จังหวัดรวมกัน⁴

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴สำนักนายกรัชมุนตรี, รายงานการสำรวจฝิ่น พ.ศ. 2522-2523, อ้างแล้ว, หน้า 37.

แผนภูมิ 2-1

แสดงที่ตั้งบริเวณการปลูกฝิ่นที่สำคัญ ในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

ที่มา: กองควบคุมพืชเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

3. ประชากรผู้ปลูกฝิ่นในประเทศไทย

ประชากรที่อาศัยอยู่บนที่สูงในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ประกอบไปด้วยชาวเขาเผ่าต่าง ๆ จำนวน 20 เผ่าด้วยกัน แต่จะมีชาวเขาเผ่าใหญ่ 6 เผ่าเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการปลูกฝิ่น โดยมีฝิ่นเป็นพืชที่สำคัญในวัฏจักรการเกษตรกรรม และเป็นส่วนสำคัญในการดำรงชีพ ซึ่งได้แก่ แม่ัว เย้า ลีซอ มูเซอ อีเกอ และกะเหรี่ยง ชาวเขาเหล่านี้จะปลูกฝิ่นเพื่อใช้ประโยชน์⁵ คือ

1. จำหน่ายฝิ่นเป็นเงินสดหรือใช้ฝิ่นแลกเปลี่ยนกับสิ่งของต่าง ๆ ชาวเขานำเงินที่ได้จากการขายฝิ่น หรือใช้ฝิ่นซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค เช่น อาหาร เสื้อผ้า วิทยุ ไฟฉาย นาฬิกา และ อาจรวมถึงอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ ฯลฯ

2. นำเงินที่ได้จากการขายฝิ่นไปซื้อเงินแท่งสำหรับนำมาทำเป็นเครื่องประดับเช่น ต่างหู กำไล แหวน ฯลฯ

3. ใช้ฝิ่นเป็นทุนสำรองในการประกอบอาชีพ

4. ใช้ฝิ่นเป็นค่าจ้างแรงงานในการถางป่า ไร่ไถ้ และทำไร่

5. ใช้บริโภคเองในรายที่ติดฝิ่น

6. ใช้เป็นยาพื้นบ้านเพื่อระงับอาการเจ็บปวด หัวใจ ท้องร่วง การเจ็บที่ช่องท้องปวดหลัง เป็นต้น

7. ใช้ในการรับรองแขกหรือใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ

ชาวเขาที่ปลูกฝิ่นส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และพะเยา

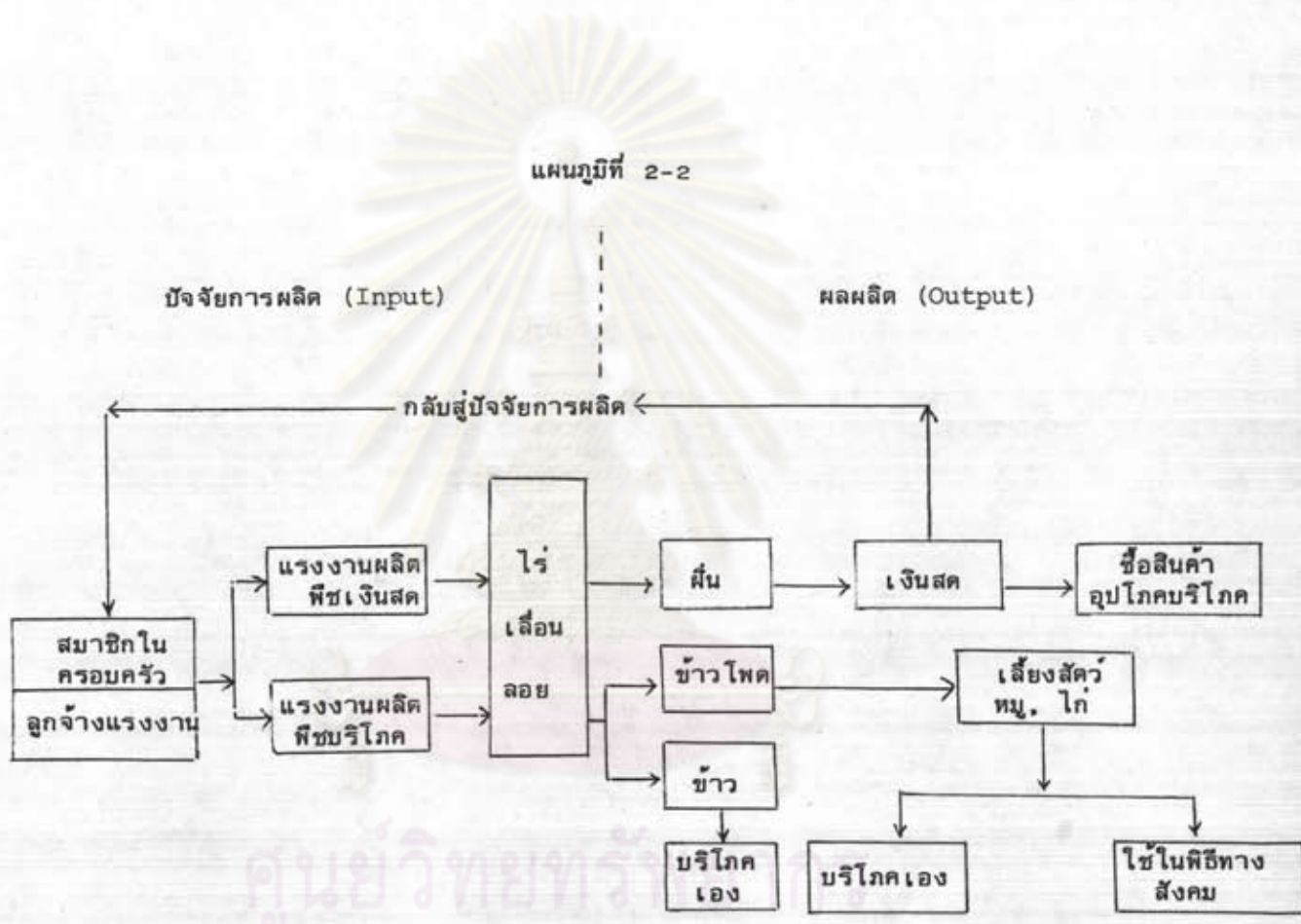
ชาวเขาเหล่านี้มีความผูกพันทางเศรษฐกิจอยู่กับการเกษตรกรรมแบบไร่เลื่อนลอย (Shifting Cultivation) พืชที่ปลูกเป็นพืชหลัก แบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

1. พืชที่ปลูกเพื่อการบริโภคเอง ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด และพืชสวนครัวอื่น ๆ

2. พืชเงินสด ได้แก่ฝิ่น

⁵ สำนักนายกรัฐมนตรื, อ้างแล้ว, หน้า 16-17.

ระบบเศรษฐกิจของชาวเขาดังกล่าว สามารถแสดง เป็นแผนภูมิได้ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากฝิ่น

ในการศึกษาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะขอกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากฝิ่นในกรณี 2 คือ

1. ปัญหาของฝิ่นในทางเศรษฐกิจ
2. ปัญหาของฝิ่นในทางสังคม

ปัญหาของฝิ่นในทางเศรษฐกิจ

ในระดับย่อย (Micro Level) โดยเฉพาะในระดับชาวเขา ฝิ่นมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจต่อพวกเขามาก ชาวเขาบางเผ่าจะปลูกฝิ่น เพราะฝิ่นเป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่เป็นเงินสด (Cash Crop) เพียงแหล่งเดียวของเขา นอกจากนี้ ฝิ่นโดยตัวของมันเองสามารถทำหน้าที่แทนเงินคือ ใช้ในการชำระหนี้หรือใช้แลกเปลี่ยนเป็นสินค้าอื่นได้อีกด้วย

ในระดับส่วนรวม (Macro Level) ปัญหาฝิ่นมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุผลคือ

1. ฝิ่นเป็นที่มาของยาเสพติดหลายชนิด เช่น มอร์ฟีน เฮโรอีน ดังกล่าวนมาแล้วในเบื้องต้น
2. มีปัญหาเรื่องการติดยาเสพติดของประชากรในประเทศไทย ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในปัจจุบัน
3. รัฐบาลต้องใช้จ่ายงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อการป้องกัน บำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดปราบปรามการค้ายาเสพติด ตลอดจนการส่งเสริมการปลูกพืชทดแทน ซึ่งกำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้มีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในด้านแรงงานที่เสียไปงบประมาณของรัฐที่ต้องจ่ายไปเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ตลอดจนมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ ด้วย

ปัญหาของฝิ่นในทางสังคม

ในระดับส่วนรวม (Macro Level) เมื่อพิจารณาฝิ่นกับปัญหาสังคมในระบบส่วนรวมแล้ว จะเห็นว่า ปัญหายาเสพติดมีขนาดใหญ่โตมาก รัฐบาลทุกสมัยได้ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับสูง เนื่องจากยาเสพติดมีผลกระทบต่อกำลังคน อันเป็นกำลังสำคัญของประเทศ ในการที่จะสร้างหรือพัฒนาประเทศไปในแนวทางที่ต้องการ เพราะผู้ติดยาเสพติดจะเป็นภาระต่อสังคมและต่อคนอื่น ๆ เนื่องจากพวกเขาไม่อาจจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ต้องการเงินในการใช้จ่ายเพื่อชื้อยาเสพติดในปริมาณที่สูง อารมณ์ไม่ปกติ มีแนวโน้มหรืออาจก่ออาชญากรรมได้ง่าย ๆ ดังนั้น จึงเป็นภาระของสังคมในการที่จะต้องป้องกัน ปราบปรามยาเสพติดชนิดต่าง ๆ ให้หมดไปพร้อมกับแก้ไขปัญหาคriminalต่าง ๆ ในสังคมอันเป็นสาเหตุ ให้มีการติดยาไปพร้อม ๆ กันด้วย ⁷

นอกจากนี้ สีนยังเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าไม้ต้นน้ำลำธาร ซึ่งเป็นป่าไม้ในเขตพื้นที่สูง เพราะการโค่นป่าของชาวเขาเพื่อทำไร่ฝิ่น หรือเพื่อเหตุผลอื่นก็ตาม มีส่วนทำให้คนพื้นราบเดือดร้อนจากการเกิดฝนตกหนักหรือน้ำท่วม ฯลฯ

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁷พล.ต.ต.เกา สารสิน, วิเคราะห์สถานการณ์ยาเสพติดในอีก 5 ปีข้างหน้า
(2523-2527) (เอกสารโรเนียว : สำนักงาน ป.ป.ส. 2523), หน้า 37.